

Секція №3
АКТИВІЗАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА
В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ГЛОБАЛЬНИХ СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ВИКЛИКІВ

УДК 330.341.2:338.24

Уляна Василівна Бігун
аспірант кафедри міжнародної економіки,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»,
uliana_bihun@ukr.net

ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ЯК ЕФЕКТ
ДЕРЕГУЛЮВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО РИНКУ

ИННОВАЦИОННАЯ АКТИВНОСТЬ КАК ЭФФЕКТ
ДЕРЕГУЛИРОВАНИЯ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО РЫНКА

INNOVATIVE ACTIVITY AS AN EFFECT OF ENERGY MARKET DEREGULATION

Анотація. Окреслено функціонування енергетичного сектору у розрізі сфер держаного регулювання, співрегулювання та конкурентних механізмів. Визначено прямі і непрямі ефекти впливу політики дерегулювання на функціонування енергетичного ринку.

Аннотация. Определено функционирования энергетического сектора в разрезе сфер государственного регулирования, совместного регулирования и конкурентных механизмов. Определены прямые и косвенные эффекты влияния политики дерегулирования на функционирование энергетического рынка.

Abstract. Terms of state regulation, co-regulation and competitive mechanisms are outlines. Direct and indirect effects of deregulation policy on the functioning of the energy market are detected.

Ефективний і надійний сектор електроенергетики грає центральну роль в стимулюванні господарської діяльності та економічного зростання, а також сприяє підвищенню суспільного добробуту. Однією з головних причин низької ефективності ринку і необґрунтованого зростання тарифів на електроенергію є відсутність конкурентних механізмів впливу споживачів на постачальників електроенергії.

Отримавши у 2011 році статус Договірної Сторони в Європейському Енергетичному Співтоваристві (ЄЕС), Україна взяла на себе зобов'язання виконати ряд вимог, які полягають у створенні спільного правового поля на енергетичних ринках країн-членів ЄЕС, зокрема, імплементацію Директиви 2009/72/ЄС [1]. Останньою передбачається зрозумілий і прозорий процес формування тарифів, рівний і гарантований доступ до мереж, а також конкуренція в постачанні електроенергії.

Згідно з міжнародним досвідом виділяють такі механізми регулювання енергоринку як державне регулювання, співрегулювання та конкурентні механізми. До сфери державного регулювання енергетичного сектора відносяться інституційні, технологічні, екологічні аспекти діяльності енергетичних компаній, а також соціально-трудова відносина і питання охорони праці. У сфері економічних відносин державному регулюванню підлягають питання, пов'язані із забезпеченням національної безпеки, здійсненням контролю над виконанням стандартів якості обслуговування, прийняттям тарифних рішень, дотриманням доступу до послуг електроенергетичних компаній, диспетчерського управління та адміністрування, а також антимонопольне регулювання.

Сфера співрегулювання охоплює ті аспекти економічної діяльності енергетичних компаній, які пов'язані із забезпеченням балансу інтересів учасників енергетичного ринку: регулювання цін і тарифів на електроенергію; планування і прогнозування розвитку галузі, забезпечення узгодженості планів і програм розвитку галузі на всіх рівнях (нано-, мікро-, мезо, макро).

Відповідно, сфера реалізації конкурентних механізмів повинна поширюватися на правила формування структури організації енергетичного ринку, включаючи питання умов входу і виходу на оптовий і роздрібний ринки електроенергії та потужності.

Хорошим прикладом є прийнятий в кінці 2008 року Європейською Комісією «Кліматичний і Енергетичний пакет 2020» [2], спрямований на декарбонізацію економіки ЄС. Цей пакет зобов'язує членів ЄС знизити викиди парникових газів до 2020 року на 20% і підвищити використання енергії з відновлюваних джерел до 20%. Для досягнення цих цілей інфраструктура потребує значних інвестицій в низьковуглецеві технології. Також інфраструктура повинна забезпечувати безпеку поставок енергії і покращити їх ефективність.

Згідно з Європейською стратегією сталої, конкурентоспроможної та безпечної енергетики [3] для досягнення конкурентоспроможного внутрішнього ринку енергії повинна бути розроблена, прийнята і застосована на практиці ефективна законодавча і нормативна база. У числі таких заходів, крім достатньої правової бази, зокрема, передбачені: наявність адекватного рівня потужності для забезпечення балансу між пропозицією і попитом на електроенергію; достатній рівень інвестицій у розвиток інфраструктури, що забезпечує транспорт енергії; впровадження інноваційних програм розвитку тощо.

Враховуючи, що енергетичній галузі притаманне державне регулювання, процес формування конкурентного середовища полягає у здійсненні політики дерегулювання, тобто, перш за все, супроводжуватиметься інституційними перетвореннями, організаційно-структурною перебудовою ринку. Зміна моделі організації ринку, у свою чергу, створить можливості для входу на енергетичний ринок нових суб'єктів, зокрема в сегменті видобування (генерації електроенергії) і постачання природного газу і електроенергії. Аналіз впливу дерегулювання на функціонування енергетичного ринку представлений на рис. 1.

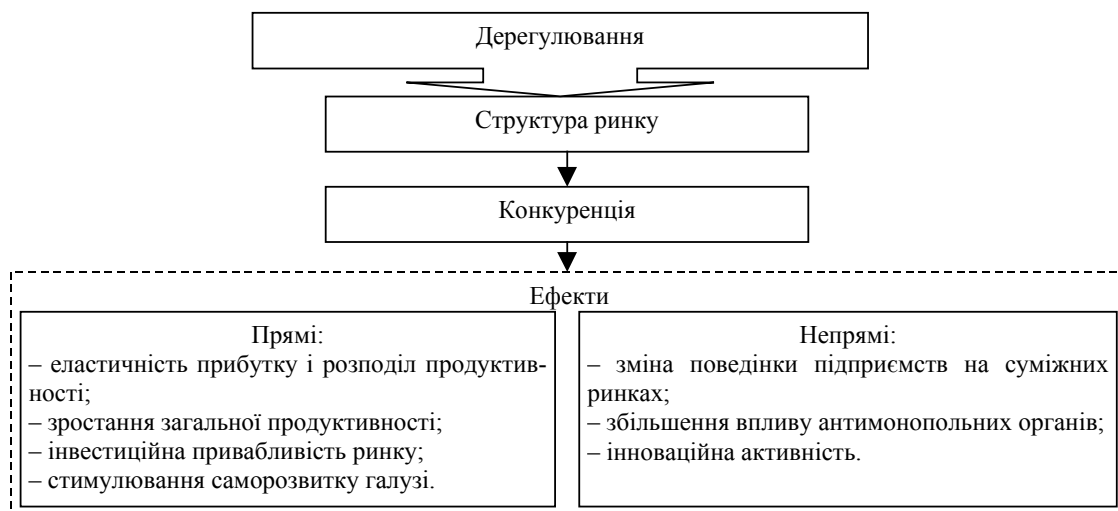

Рис. 1. Ефекти впливу дерегулювання на енергоринок

Джерело: розроблено автором

Підвищення рівня конкуренції призведе до розподілу продуктивності між гравцями ринку і змін інвестиційних стратегій енергетичних корпорацій. Одночасно, зміни на ринку приведуть до зростання обсягу приватних інвестицій і каузально до підвищення загальної продуктивності корпорацій. Додатково, конкуренція має вплив на довгострокові результати, в тому числі на продуктивність компаній, тому може бути розцінена як рушійна сила економічного зростання.

Впровадження політики дерегулювання веде за собою і непрямі ефекти, такі як зміна поведінки підприємств на суміжних ринках, збільшення впливу антимонопольних органів в зв'язку з примусом виконання правил конкуренції, а також інноваційна активність, викликана інвестиційним зростанням. Під інноваційною активністю слід розуміти активізацію економічних агентів щодо впровадження заходів з інноваційної модернізації, реконструкції та технічного переоснащення основних засобів на основі дотримання екологічних вимог з метою ефективного функціонування суб'єктів енергоринку.

Конкурентні механізми дають змогу забезпечити вигоди від підвищення ефективності у вигляді більш ефективних цін та інноваційних послуг по всьому виробничо-збутовому ланцюгу аж до кінцевих споживачів. Таким чином, створюються умови для розробки інноваційних продуктів, що дозволяють збільшити еластичність попиту і дати споживачам можливість зробити більш раціональний вибір.

Отже, дерегулювання енергетичного ринку значно вплине на енергетику країни і функціонування економіки в цілому, оскільки сприятиме модернізації та підвищенню інвестиційної привабливості галузі. Тож, створення умов для конкуренції у системі електропостачання — основна передумова, що дозволяє побудувати ефективні, інноваційні та гнучкі ринкові механізми, які приносять максимальні економічні вигоди і дивіденди для суб'єктів енергетичного ринку.

Література

1. Directive 2009/72/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for internal market in electricity and repealing Directive 2003/54/EC [Electronic resource] // EUR-Lex — Access to European Union law [Official website]. — Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0072&from=EN>
2. 2020 climate & energy package [Electronic resource] // European Commission [Official website]. — Access mode: http://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020_en
3. Green Paper. A European Strategy for Sustainable, Competitive and Secure Energy 2006 [Electronic resource] // Commission of the European communities [Official website]. — Access mode: http://fire.pppl.gov/eu_energy_greenpaper_030806.pdf

УДК 005.73:330.1:304.2

Тетяна Олександрівна Чебакова
аспірант кафедри економіки підприємств,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
t.chebakova93@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЙНА КУЛЬТУРА В ІННОВАЦІЙНОМУ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

ОРГАНИЗАЦИОННАЯ КУЛЬТУРА В ИННОВАЦИОННОМ РАЗВИТИИ ПРЕДПРИЯТИЯ

ORGANIZATIONAL CULTURE IN THE INNOVATION DEVELOPMENT OF THE COMPANY

Анотація. Розглянуто роль і місце культури в організації, термінологічні аспекти, фактори їх взаємодії, значимість організаційної культури в інноваційному розвитку підприємства.

Анотация. Рассмотрены роль и место культуры в организации, терминологические аспекты, факторы их взаимодействия, значимость организационной культуры в инновационном развитии предприятия.

Annotation. In the article considered the role and place of culture in the organization, terminological aspects of their interaction factors, the importance of organizational culture in innovative development of the enterprises.

Сучасні підприємці для забезпечення ефективного функціонування повинні приділяти значну увагу розвитку власної організаційної культури. Оскільки сучасні підприємства активно переорієнтовується на вимоги соціо-гуманітарних відносин, тому найпершою вони повинні змінювати культуру діяльності в організації, а також культуру упорядкування цієї діяльності.

В наш час менеджмент підприємств визнає, що організаційна культура того чи іншого типу є підтримана учасником організації система цінностей і сукупність норм поведінки як в організації, так і за її межами.

Значний внесок у дослідження аспектів організаційної культури здійснили: А. Маклін [8], Т. Соломанідіна [4], О. Харчішина [6], В. Кукоба [3] та ін. Однак теоретичний наробок у цьому спрямуванні і досі недостатній. Навіть поняття організаційної культури не має єдиного розуміння. Більшість науковців зазначають, що організаційна культура – це складна композиція важливих припущень, що апріорі приймається і поділяється учасниками організації (Г. Захарчин [1], К. Камерон, Е. Шейн). Інші автори розуміють організаційну культуру як філософію та ідеологію управління політкультурними організаціями (Ф. Тромпенарс, Г. Хофстед [7], Р. Льюїс), ціннісні орієнтації, вірування, очікування, норми та методи оцінювання